

Mødet den 28. Septbr. 1916.

Fraværende: Mikkelsen.

1. (J. Nr. 322—1916). Indenrigsministeriets Approbation paa den af Byraadet vedtagne **Forhøjelse af Ugepengene til Beboerne i De gamles Hjem**.
Toges til Efterretning.
2. (J. Nr. 58—1916). Bekendtgørelse af 3. Aug. 1916 fra Indenrigsministeriet om Ændring af § 61, 2. Stk. i den under 25. Marts 1914 stadfæstede **Sundhedsvedtægt** for Aarhus Købstad.
Toges til Efterretning.
3. (J. Nr. 23¹⁰—1916). Beretning om **Kødkontrollen og Kvægtorvet** i 1915—16.
Toges til Efterretning.
4. (J. Nr. 23⁹—1916). Beretning om **Aarhus Fattigvæsen** i 1915—16.
Toges til Efterretning.
5. (J. Nr. 284—1916). Forespørgsel af 24. Juli 1916 fra Undervisningsministeriet om en eventuel Tilbagerykning af **Kommunens Prioritet i Kathrinebjerg Pighjem**, saalydende:

»I Anledning af, at Overinspektøren for Opdragelsesanstalterne har indstillet, at Statens Interesse i det af Foreningen »Kvindehjælpen« i Aarhus oprettede »Kathrinebjerg Pighjem« sikres derved, at Staten — efterhånden som et af nævnte Forening i Aarhus Privatbank op-

taget 1. Prioritetslaan, oprindelig stort 100000 Kr., afdrages ved Hjælp af det Foreningen i dette Øjemed bevilgede Statstilskud paa 6000 Kr. aarlig — ved Udstedelsen af et dertil sigtende Skadesløsbrev fra Foreningen indtræder i fornævnte Banks Panterettigheder i bemeldte Pige-hjem, skulde Ministeriet tjenstlig anmode Hr. Kammerherren om at ville foranledige oplyst, om Aarhus Kommune som 2. Prioritetshaver i den paagældende Ejendom, eventuelt Amtsraadet, maatte finde noget at erindre imod Gennemførelsen af den nævnte Ordning, som Foreningen for sit Vedkommende er indgaaet paa.

Det tilføjes, at det ikke er Hensigten ved Udstedelsen af et saadant Skadesløsbrev at skabe et Aktiv for Statskassen, hvorfor det ommeldte Dokument foruden at være rentefrit skulde være uopsigeligt fra Statens Side, bortset fra Misligholdelse af Foreningens Forpligtelse til at drive Anstalten, vedligeholde Bygninger etc.»

F o r m a n d e n forelagde Budgetudvalgets Indstilling, som gik ud paa at svare, at Kommunen maa fastholde sin Oprykningsret og saaledes ikke mener at kunne gaa ind paa den af Ministeriet foreslaaede Ordning.

N. J o h. L a u r s e n anbefalede at følge Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 358—1916). Indstilling fra Havneudvalget om, at det overdrages Lønudvalget at søge en **mellem Hustømrernes Fagforening og Havnen opstaaet Lønstrid** bilagt.

F o r m a n d e n udtalte, at der imellem Centralforeningen for Murere og Tømrere og Dansk Tømrerforbund var indgaaet en Overenskomst, hvorefter Timelønnen skulde være 55 Øre plus 4

Øre i Dyrtidstillæg og 5 Øre i de Byer, hvor der i Murerfaget er Akkord foruden et Tillæg for Vandbygningsarbejde af 15 Øre. Denne Overenskomst var ikke ganske overensstemmende med den mellem Byen og dens Haandværkere indgaaede Overenskomst, hvorefter Timelønnen ialt var 72 Øre, dog at Havnens Tømrere skulde have Ret til Forhandling om Timelønnen ved Specialarbejder. Striden nu var kommet af, at Tømrerne ikke vilde tiltræde den sidstnævnte Bestemmelse, men krævede, at de ikke faste Tømrere skulde lønnes efter Centralforeningens Overenskomst med 79 Øre pr. Time. Havneudvalget havde forelagt Sagen for Lønudvalget, der erklærede, at Timelønnen i Henhold til Overenskomsten med Kommunens Haandværkere var 68 Øre plus Dyrtidstillæg med Ret for Havnens Tømrere til Forhandling om Betalingen for Specialarbejder, og at Udvalget ikke saa rettere, end at Tømrerne maatte anerkende denne Overenskomst. Da det saaledes drejede sig om Forstaaelse af Overenskomsten, indstillede Havneudvalget at henvise Sagen til Lønudvalget, for at dette ved Forhandling med Fagforeningen kunde søge Sagen bragt i Orden.

J a k o b J e n s e n antog, at Lønudvalget havde samme Opfattelse af Sagen som Havneudvalget, men vilde iøvrigt anbefale, at Sagens Drøftelse blev foretaget for lukkede Døre.

M ø l l e r troede, at Fagforeningen havde handlet lidt forkert ved at erklære Strejke, før Voldgift var forsøgt, saaledes som Overenskomsten paabød. Naar Tømrerne ikke vilde henføres under Overenskomsten, var det vanskeligt for Lønudvalget at føre Sagen.

F o r m a n d e n hævdede, at hvorledes man end opfattede Spørgsmaalet om Strejkens Lovlighed,

maatte Forhandlingen finde Sted mellem Lønudvalget og Tømrerne.

Simonsen anbefalede, at Sagen gik til Behandling for lukkede Døre. Forhaabentlig vilde det lykkes at faa Sagen jævnet paa tilfredsstillende Maade. Naar Tømrerne ikke mente at høre under Overenskomsten, kunde Voldgiftsbestemmelsen ikke gøres gældende overfor dem.

Jakob Jensen vilde have baaret sig noget anderledes ad, hvis han havde været Leder af Tømrerne's Fagforening. Denne skulde ikke have afsendt sin sidste Skrivelse, der kun var et Slag i Luften.

Møller maatte mene, at Lønudvalget intet havde med Sagen at gøre, hvis Tømrerne ikke hørte under Overenskomsten.

Overgik til Behandling for lukkede Døre.

7. (J. Nr. 354—1916). Indstilling fra Skolekommissionen om, at **Planerne til Indretning af Fortsættelsesundervisning for den konfirmerede Ungdom indsendes til ministeriel Godkendelse.**

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 144—1916). Indstilling fra Skoleudvalget i Anledning af en **Forespørgsel om, hvorvidt der i Kommuneskolerne kan afgives Lokale til Konfirmandundervisning** for en af Byens Præster.

Formanden forelagde Indstillingen, som gik ud paa, at man svarede, at der ikke inden Kl. 1 Middag kunde skaffes noget Lokale.

Jakob Jensen bemærkede, at hvis Præsterne vilde henlægge deres Konfirmandundervisning til et senere Tidspunkt paa Dagen, vilde der være rigeligt med Lokaler. Præsterne vilde derved tillige gavne Skolerne og Børnene i meget høj Grad. Som Konfirmandundervisningen nu var

ordnet, var den ganske ødelæggende for Børnenes sidste Skoleaar.

N. J o h. L a u r s e n skulde ikke ved denne Lejlighed, hvor der kun var Tale om et enkelt Lokale, tage det store Spørgsmaal om Konfirmandundervisningen op til Drøftelse.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 367—1916). Meddelelse fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Sagen om Opførelse af et **Stadion** i Friheden.

Møller erindrede om, at Udvalget for 3 Aar siden havde faaet Bemyndigelse og den fornødne Bevilling til at anlægge en Sportsplads ved Viby Skel. Ved en Del Forhandlinger med de forskellige Sportsforeninger havde det imidlertid vist sig, at der ikke var tilstrækkelig Enighed mellem de sportsinteresserede om Sagens Realisation. Udvalget havde da ladet Sagen hvile, fordi det fandt, at en saa stor Sag ikke burde gennemføres, før der var Enighed om den mellem de sportsinteresserede. Siden var der blevet gjort forskellige Forsøg paa at faa Sagen taget op paany, men de samme Vanskeligheder havde stadig vist sig at være til Stede, indtil Idrætsklubberne nu for ikke længe siden var blevet enige om, at der maatte gøres noget ved den Sag. Man havde valgt Direktør Lausen til Formand for Gymnastikforeningen, og Hr. Lausen havde arbejdet ihærdigt for at faa flere interesseret for Sagen. Udvalget havde ført flere Forhandlinger med Hr. Lausen og forskellige andre, og naturligvis havde disse Forhandlinger væsentligt drejet sig om, hvorvidt Byraadet vilde støtte Tanken. Sidste Tirsdag havde der været et nyt Møde med en større Komite, og paa dette Møde var der blevet fremlagt bestemte Planer til Opførelse af et fuldt moderne Stadion

med alt Tilbehør saasom Gymnastiksal, Boldbaner, Bade, Omklædningsrum o. s. v. De forskellige Klubber var fuldt enige om Planen, for hvilken dels Stockholms og dels Københavns Sportspladser i nogen Grad havde været Forbilleder. Udvalget havde gennemgaaet Planen og var enedes om straks at forelægge den for Byraadet. Taleren henviste dernæst til den ophængte Plan og bemærkede, at det var Meningen i Forbindelse med Stadion at indrette en Galopbane, der ogsaa kunde bruges som Traverbane, hvilket Udvalget ansaa for en Fordel. Der havde hidtil ikke været gode Forhold for Hestevæddeløb her i Byen, uagtet saadanne dog øvede stor Tiltrækningskraft, og Grunden havde vel været de ret uheldige Baneforhold. Efter det nu foreliggende Projekt vilde man derimod faa en ganske ideel Bane paa en ideel Plads. Den af Byraadet til Sportsplads oprindelig udpegede Plads ved Viby Skel kunde Komiteen ikke bruge, dels fordi den var for lille, og dels fordi den ikke var bekvemt beliggende. Man tænkte sig da Stadion anlagt paa det ca. 60 Tdr. Land store Areal vest for Holmevejen ved Observatoriet. Dette var vel et stort Areal, men ikke større end nødvendigt, og de fornødne Udviklingsmuligheder var desuden til Stede. For at skabe tilstrækkelig gode Læforhold vilde det blive nødvendigt at indtage ca. 10 Tdr. Land af Skoven, hvilket Skovudvalget mente at kunne gaa med til i Betragtning af det gode Formaål. Ganske vist paahvilede der det paagældende Skovareal Fredskovforpligtelse, men da der kunde gives Erstatning herfor andet Steds, ordnede denne Side af Sagen sig nok. Saaledes som Stadion vilde blive indrettet, skulde det kunne samle alle Idrætsmænd fra hele Landet, ja endog samle Sportsmænd fra andre

Lande til internationale Stævner. Dersom denne Sag skulde løses, maatte der imidlertid bringes betydelige Ofre baade fra privat og kommunal Side. Angaaende denne Side af Sagen indstillede Udvalget intet i Dag, da man paa dette Punkt kun var naaet til indledende Forhandlinger, og da man først ønskede at se, hvorledes Byraadet stillede sig til Sagen. Der kunde saaledes ikke i Dag forhandles om Udgiften, men Udvalget ønskede at vide, om Byraadet billigede Planen og vilde ofre den paagældende Grund. Naturligvis skulde Kommunen beholde Ejendomsretten, men Sportsforeningerne maatte dog have Brugsretten for et ret langt Aaremaal for at kunne rejse de fornødne Laan i Bygningerne. Skulde Byraadet se med Velvillie paa Planen, ønskede Udvalget endvidere Bemyndigelse til at forhandle videre paa det givne Grundlag. Det var blevet sagt, at Planens Realisation vilde koste ca. 550000 Kr. foruden Udgifterne til Vejanlæg og lignende, men hvorledes man tænkte sig Udgiften fordelt, forelaa der intet om. Alle vilde sikkert være enige om, at det vilde være heldigt, om man kunde faa denne store Sag løst, ligesom man vist ogsaa godt kunde sige Direktør Lausen og Komiteens øvrige Medlemmer Tak for deres store Interesse for Sagen. Selv om Udgiften skulde blive endog meget stor, slap disse Herrer næppe Sagen, men selvfølgelig maatte Kommunen ogsaa yde sit Bidrag. Naar Stadion stod færdigt efter den foreliggende Plan, vilde det uden Tvivl blive til Ære for baade Byen og disse Mænd. Taleren vilde da lægge et godt Ord ind for denne Sag, der paakrævede Byraadets Interesse. Det kunde vel siges, at det var et stort og bekosteligt Projekt, men Aarhus var ogsaa en stor By, og det var ganske naturligt, at Byraadet bestræbte

sig for at hjælpe Ungdommen til at kunne drive sund Sport, saaledes at den ikke skulde fristes til at slaa Tiden ihjel paa mindre gode Maader.

F o r m a n d e n bemærkede, at det væsentligste Spørgsmaal nu var, om man skulde bemyndige Udvalget til at arbejde videre med den foreliggende Plan som Grundlag. Fredskovforpligtelsen vilde næppe berede nogen Vanskelighed, da der vilde blive plantet lige saa meget andre Steder, som det var Hensigten at fælde. Beliggenheden kunde der næppe indvendes noget imod, og da det drejede sig om saa smukt et Formaål, kunde man nok afgive Brugsretten for et ret langt Aaremaal. Taleren vilde derfor mene, at man skulde lade Udvalget arbejde videre paa Sagen.

J a k o b J e n s e n fremhævede, at der var arbejdet i mange Aar paa denne Sag, men aldrig været rigtig Lejlighed til at føre den ud i Livet før nu. Taleren kunde derfor anbefale Byraadet at slutte sig til Tanken og bemyndige Udvalget til at forhandle videre med Komiteen.

N. J o h. L a u r s e n bemærkede, at det kunde være meget godt, at man bemyndigede Udvalget til at arbejde videre paa Sagen, hvad der antagelig var Stemning for, men man maatte ogsaa være paa det rene med, hvad det vilde betyde, nemlig at der kom noget bag efter. Inden man gik videre, vilde det derfor være rart at vide noget mere om Sagen og da navnlig om Byens Forpligtelser. Allerede deri, at man gav Grunden gratis, selv om det kun var til Brug, laa et ikke saa ganske lille Tilskud, som Taleren iøvrigt godt vilde være med til at yde, fordi det maatte erkendes, at et saadant Stadion kunde have stor Betydning paa flere Maader, men det vilde altsaa være rart at vide, hvorvidt der senere maatte blive forlangt Tilskud

fra Byen, f. Eks, til Driften af Stadion. I denne Forbindelse vilde Taleren gerne pege paa, at der her var en god Lejlighed til at hjælpe for dem, der for en Tid siden havde samlet en Del Penge sammen for at faa Bispetorvet udvidet. Taleren saa med megen Sympati paa Sporten, men vilde dog sige, at man vistnok var nær ved at tillægge den mere Betydning end vel var. Naar der blev stillet Krav fra Skolens Side, vilde man forhaabentlig huske, at Menneskets indre Udvikling var ikke mindre værd end den kropslige.

Christensen fandt, at man skød noget over Maalet, naar man vilde have Galop- og Traverbane med, og at Planen i det hele taget var vel storslaaet. Efter Provinsforhold var Aarhus vel en ret stor By, men dog for lille til at sammenlignes med København og Stockholm. Taleren kunde dog godt tænke sig at gaa med til at bygge et Stadion, der kunde afhjælpe Mangelen, men mente, at Ridebanerne uden Skade kunde udskydes. Dersom man greb Sagen saaledes an, behøvede man heller ikke at anvende de omhandlede 60 Tdr. Land, som ved Udlejning f. Eks. til Haver kunde give 8—9000 Kr. i Indtægt om Aaret, men kunde meget vel bruge det afgravede Areal, som der allerede var ofret en Del paa, en Tid endnu som Sportsplads. Galop- og Travløb var nærmest Dyrplageri, som Kommunen ikke burde bidrage til at fremme. Taleren kunde ikke stemme for en Plan, hvorefter man vilde bruge 60 Tdr. Land værdifuldt Areal til Sportplads, men vilde henstille at realisere Tanken om et Stadion, som meget vel kunde ligge et andet Sted end Øvelsespladsen. Ved Viby Skel var der god Plads til Øvelsesplads, og der var Jorden ikke nær saa meget værd som ved Holmevejen. Havde man paa

dette sidste Sted først indrettet et Stadion efter den fremsatte Plan, vilde det være meget vanskeligt senere at indrage Jorden til andet Brug, f. Eks. til Bebyggelse, og dog vilde det Areal, selv om man kun fik 2 Kr. pr. □-Alen, være henved 2 Millioner Kr. værd. I en Tid som denne, hvor man ikke vilde være med til at hjælpe paa langt vigtigere Omraader, burde man ikke flutte sig paa dette Omraade.

J a k o b J e n s e n troede nok, at Hr. Christensen regnede vel flot ved at sætte Byens Indtægt til 2 Kr. pr. □-Alen ved Salg af Arealet ved Holmevejen, idet man næppe kunde gøre dette Areal i Stand til Brug for 2 Kr. pr. □-Alen, saaledes at man altsaa vilde sætte Penge til ved at sælge Jorden for det nævnte Beløb. Der havde været Tider, da man paa visse Pladser havde solgt Jord med kun 25 Øres Fortjeneste pr. □-Alen. Netop fordi Arealet ved Holmevejen var saa dyrt at gøre i Stand til Bebyggelse, var det mindre værd til Salg. Den nuværende Sportsplads kunde ikke bibeholdes som saadan, hvorimod der paa den kunde blive en smuk Bebyggelse, fordi den laa lige op til Ringgaden. Taleren havde ikke ret meget tilovers for Galop- og Travløb, men disse Sportsgrene vilde mange gerne være med til, dels som Udøvere og dels som Tilskuere, og Livet havde lært Taleren, at naar man ønskede noget gennemført, vilde andre gerne have noget andet med, og saa maatte man se at forliges om det. Under den Synsvinkel maatte man se hele Planen, som der forøvrigt var det Gode ved, at al Sport kom til at foregaa samme Sted, hvilket betød baade Pladsbesparelse og en Behagelighed for Publikum. Pladsen ved Viby Skel var mindre heldig, det viste man, og vilde koste meget at gøre

i Stand, naar der skulde knyttes en Ridebane til den. Selvfølgelig skulde Sportsforeningerne kun have Brugsretten af Arealet; for hvilket Aaremaal maatte der forhandles om. Taleren kunde ikke svare paa Hr. N. Joh. Laursens Spørgsmaal, om der skulde gives Tilskud fra Byen, dog vilde han oplyse, at det, Forhandlingerne hidtil var strandet paa, var Udvalgets Uvillie til at garantere et kommunalt Tilskud. Taleren troede, at som Sagen forelaa, vilde den blive saaledes funderet, at der kunde skaffes tilstrækkelige Midler til, at Sporten kunde drives derude. Skulde Byraadet i Princippet være imod Planen, vilde Udvalget henlægge Sagen, men Taleren vilde dog ønske og anbefale, at man stillede sig velvilligt.

Møller kunde ikke se, at Væddeløb mere var Dyrplageri her i Byen end i andre Byer, f. Eks. i Randers, hvor der ikke mindre end 3 Gange i Aar havde været Væddeløb, og man maatte jo ogsaa huske paa, at en Væddeløbsbane, naar den var ordentlig indrettet, betød en Indtægt for mange Borgere. At indrette Stadion et Sted, Sportsplads et andet og Væddeløbsbane et tredje vilde man snart blive ked af. Taleren kunde ikke besvare Hr. N. Joh. Laursens Spørgsmaal, men vilde sige, at Udvalget ikke vilde gaa med til noget, som det ikke ansaa for absolut nødvendigt, og at man rimeligvis ikke slap helt fri for at yde Tilskud. Iøvrigt havde man jo i sin Tid bevilget 30000 Kr. til Indretning af en Sportplads alene. Antagelig vil der ikke blive Tale om et større Tilskud, end Byraadet kunde gaa med til.

Christensen bemærkede, at selv om der havde været 3 Væddeløb i Randers i Aar, saa havde der dog været flere Aar, hvor der kun havde været 1, og nogle, hvor der slet intet var

blevet afholdt. Væddeløb gavnede næppe andre end nogle Hoteller. Den af Taleren nævnte Pris af 2 Kr. pr. □-Alen for Arealet ved Holmevejen var meget billig ansat, og naar der Syd for denne Vej blev betalt 3½ Kr., kunde man ogsaa nok faa denne Pris for det nu omhandlede Areal, der uden Tvivl kunde gøres i Stand for 1½ Kr. pr. □-Alen, og man vilde saa dog tjene 2 Kr. pr. □-Alen. Arealet ved Viby Skel egnede sig ikke nær saa godt til Bebyggelse som Arealet ved Holmevejen, saa der var al Anledning til at indrette det til Sportsbaner fremfor det andet. Naar man i Stockholm kunde have Stadion et Sted og Baner et andet, kunde man ogsaa i Aarhus. Taleren var Modstander af at lave noget saa stort og flot, at det ikke tilnærmelsesvis kunde forrente sig, saaledes at det kunde forudses, at det blev Kommunen, der kom til at betale den store Del af Driften.

N. J o h. L a u r s e n haabede, at Hr. Christensen tog fejl i sin Tro paa, at det blev Byen, der kom til at bære Udgiften. Talerens Hensigt med at tage Ordet havde været at sætte et Maal for Udvalgets Arbejde, og han vilde derfor atter med Henblik paa Udvalgets kommende Forhandlinger med Komiteen betone, at Byen paa Forhaand havde givet et vægtigt Bidrag ved at indrømme Sportsforeningerne Brugsretten af de 60 Tdr. Land. Aaremaalet kunde der forhandles om, det betydende var, at det kun blev Brugsret paa begrænset Tid, saaledes at Arealet kunde inddrages til andet Brug, hvis Sporten senere ikke skulde blive saa stærk paa Moden som nu. Taleren kunde godt gaa med til at give Udvalget Bemyndigelse til at arbejde videre paa Sagen, men saaledes, at Udvalget vidste, at der var en lidt anden

Stemning end hos dem, der vilde være med til at bevilge alt til Sportens Fremme. Taleren takkede Hr. Jakob Jensen for Udtalelsen om Samarbejde og haabede, at Hr. Jakob Jensen ogsaa ved andre Lejligheder vilde erindre sin Udtalelse.

J a k o b J e n s e n oplyste, at Stadion i Stockholm kunde rumme 30000 Mennesker, medens det for Aarhus projekterede var beregnet til at rumme 5000 med Udvidelsesmuligheder til at rumme 10000. Dette Forhold kunde nok kaldes passende. Der var i det hele taget ikke Ønsker fremme om at sammenlignes med København og Stockholm, men kun om at skaffe Byen en god Sportsplads. Forøvrigt laa den paatænkte Plads ogsaa ved Viby Skel, kun 35 Alen derfra, og langt længere ude end det tidligere Projekts Plads, der maaske inden længe vilde blive gennemskaaret af en Bane.

Møller udtalte, at Sportsforeningerne havde mange Medlemmer, som havde gode Raad til at betale et passende Kontingent, og at ogsaa de unge Mennesker ofte var saaledes lønnede, at de kunde ofre deres Del. Da Foreningernes Medlemsantal nu var ca. 1400, hvilket Tal rimeligvis vilde blive betydeligt forhøjet, var der god Udsigt til, at de kunde drive et Stadion. Det var givet, at Grunden kun skulde være til sportsmæssig Brug.

Det vedtoges at bemyndige Udvalget til at forhandle videre paa det foreliggende Grundlag.

10. (J. Nr. 361—1916). Indstilling fra Indkvarteringskommissionen om **Anskaffelse af en Dampkedel til Garnisonssygehusets Badeanlæg**, saaledes at Udgiften, 500 Kr., tages af Konto III d. 3.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 349—1916). Indstilling fra Brolægnings-

udvalget angaaende et mindre **Kloakarbejde ud for Valdemarsgade.**

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 348—1916). Andragende fra Jydsk Telefon-Aktieselskab om Tilladelse til at nedlægge **Telefonkabler i Strandvejens Forlængelse.**

Fra Brolægningsudvalget forelaa Indstilling om at meddele Tilladelsen paa følgende Vilkaar:

1. Kablerne lægges nøjagtig som vist paa Planerne, af hvilke en Genpart vil være at tilstille Stadsingeniørens Kontor.
2. De i Overenskomsten af 1904 vedtagne Vilkaar ville være at iagttage, idet Byraadet forbeholder sig alt fornødent med Hensyn til den Kommunen tilkommende Godtgørelse for Kabelnedlægningen.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 303—1916). Indstilling fra Forskønnelsesudvalget i Anledning af en **Besværing fra Overlægerne ved Kommunehospitalet over Støjen fra Vennelyst.**

Kjeld Sørensen erindrede om, at der for 6—7 Aar siden var kommet Andragende fra Værten og Grundejerne i den nordre Bydel om at gøre noget for Vennelyst ved at give Tilladelse til Opstilling af Cirkus, Karruseller o. l. Byraadet havde været ret betænkelig ved at imødekomme Andragendet, men havde dog forsøgsvis meddelt Tilladelsen. Siden var der ofte blevet klaget fra Hospitalet over Støj fra Vennelyst, og nu forelaa der atter en Klage, endog en meget kraftig Klage, fra Hospitalets Overlæger over, at Patienterne ikke kunde falde i Søvn for Larm og Støj ovre fra Vennelyst. Udvalget havde behandlet Klagen og indstillede til Byraadet fremtidig at forbyde Karruseller, Gynger, Kraftprøver, Cirkus,

Maskinmusik o. l. i Anlægget. Efter Hospitalets Mening voldte Sommerteatret og almindelig Musik ingen Gene. I denne Forbindelse vilde Taleren henstille til Sygehusudvalget at lade meget daarlige Patienter indlægge paa Enestue, idet saadanne Patienter som Regel bevirkede Uro og Gene for de andre Patienter paa Fællesstuen.

M o u s t e n takkede Udvalget for den velvilige Behandling af Overlægenes Besværing. Sygehusudvalget var ganske enig i, at urolige Patienter ikke maatte lægges paa Fællesstue, og det skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa Forholdet.

M a r t h i n H a n s e n var forundret over, at man ikke forlængst havde fjernet de støjende Forlystelser fra Vennelyst. Der havde ofte været Klage over den megen Larm, som jo ogsaa Grundejerne maatte være stærkt interesserede i at faa til at ophøre. Der maatte let kunne findes et Sted at henvise de paagældende Forlystelser til.

N. J o h. L a u r s e n spurgte, om Fester ogsaa skulde forbydes i Vennelyst. Var det Tilfældet, gik man dog vist vel vidt. Vennelyst var jo en ideel Festplads, og det kunde meget vel tænkes at afholde Fester uden Karruseller o. l.

M i k a e l J o h a n s e n troede, at Grundejerne vilde blive meget glade ved at slippe af med Gøglet i Vennelyst. Taleren kunde ikke erindre, at Grundejerne deroppe nogen Sinde skulde have søgt om Tilladelse for Karruseller og Kraftprøver til at tage Opstilling i Vennelyst.

K j e l d S ø r e n s e n fremlagde det paagældende Andragende, hvori man endog søgte om Tilladelse til Afholdelse af offentlige Baller i Vennelyst. Efter Indstillingen vilde Folkefester ikke blive forbudt i Vennelyst. Til Hr. Mousten bemærkede Taleren, at Regelen vistnok var, at Folk,

der var kommet til Skade ved Ulykkestilfælde, altid blev lagt paa Fællestue.

M o u s t e n bemærkede, at det selvfølgelig vilde være bedst, om alle kom paa Enestue, men at man jo langt fra raadede over et tilstrækkeligt Antal saadanne. Udvalget skulde som lovet tage Hr. Kjeld Sørensens Henstilling til Efterretning.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. ~~Nr.~~ 184—1916). Andragende fra Snedkermester Iisager om **Fjernelse af et Træ i Skolegade.**

K j e l d S ø r e n s e n meddelte, at lignende Andragende tidligere havde foreligget, og at det paagældende Træ flere Gange var blevet beklippet og beskaaret, uden at Snedkermester Iisager var blevet tilfreds. Da der nu atter var kommet Andragende om Fjernelse af Træet, havde man spurgt Teatret, og dette havde intet derimod. Forrige Gang havde man lovet Iisager at fjerne Træet, naar Træet længere ude var vokset bedre til. Saaledes laa Sagen, og Udvalget henstillede til Byraadet, hvad der skulde gøres.

M i k a e l J o h a n s e n mente, at det Træ, der var nærmest Bygningen, nok kunde fjernes, navnlig nu, da det lille Træ var vokset til.

S a m u e l s e n ansaa Træet nærmest Iisagers Ejendom for et smukt Træ, som ikke kunde volde synderlig Gene, medens Træet nærmest Teatret var forkrøblet ligesom Træet længere henne i Gaden.

K j e l d S ø r e n s e n gjorde opmærksom paa, at Træet længst henne ikke tilhørte Byen, som altsaa ikke kunde fjerne det. Taleren vilde gerne være med til at fjerne det nærmest Teatret staaende Træ.

J a k o b J e n s e n henstillede at lade Træerne blive staaende foreløbig.

M a g n u s N i e l s e n vidste ikke bestemt, hvem Træerne tilhørte, men vidste, at det var lovet lisager at fjerne det Træ, han ønskede fjernet, naar det andet Træ var vokset noget mere til. Det var let at se, at det paagældende Træ generede Ejendommen, selv om det ganske vist var et smukt Træ. Naar Udvalget ikke i Øjeblikket mente at kunne gaa med til at fjerne det store Træ, kunde man mildne noget paa Afslaget ved at fjerne det Træ, der var nærmest Teatret. Træet i dettes Gaard var fuldt af Kræft og delvis gaaet ud i Toppen, saa i hvert Fald burde det meste af dets Krone bort. Taleren foreslog at fjerne Træet nærmest Teatret.

F o r m a n d e n mente, at Udvalget helst burde tage Sagen tilbage, naar Stemningen nu var for at fjerne et andet Træ end det i Indstillingen nævnte.

K j e l d S ø r e n s e n spurgte, om Udvalget ikke kunde faa Bemyndigelse til at fælde Træet nærmest Teatret, hvis det skulde finde det heldigt.

Udvalget bemyndigedes til eventuelt at lade fælde det nærmest ved Teatret staaende Træ.

15. (J. Nr. 270—1916). Indstilling fra Grundejerforeningen til **Valg af Medlemmer til Huslejenævne.**

F o r m a n d e n havde lagt Sagen frem for at give Lejlighed til Forslag til Valg af to Grundejere og to Ikkegrundejere til Nævnet. Foreløbig var det vel saa bedst at udsætte Sagen.

M i k a e l J o h a n s e n spurgte, om Byraadet kunde vælge andre end de af Grundejerforeningen indstillede.

Formanden besvarede Spørgsmaalet bekræftende.

Mikael Johansen bemærkede, at den borgerlige Gruppe havde tænkt sig, at hvis den valgte de indstillede Grundejere, kunde Socialdemokraterne vælge Ikkegrundejerne.

Jakob Jensen syntes, at Listen havde en rigtig ren politisk Farve. Det vilde være rimeligt at vælge alle 4 Medlemmer i Fællesskab.

Mikael Johansen hævdede, at den borgerlige Gruppe intet havde haft at gøre med Sammensætningen af Grundejerforeningens Liste, og at der paa denne var flere Socialdemokrater.

Simonsen troede ikke Valget vilde være lovligt, med mindre det blev foretaget efter Forholdstal.

Jakob Jensen vidste, at flere af Byraadets Højremedlemmer sad i Grundejerforeningens Bestyrelse.

Sagen udsattes.

16. (J. Nr. 155—1916). Andragende fra **Ormslev Børnehjem** om Tilskud.

200 Kr. bevilgedes.

17. (J. Nr. 269—1916). Forespørgsel fra den socialdemokratiske Byraadsgruppe angaaende Ordningen af **Kulforsyningen til den ubemidlede Del af Befolkningen.**

Møller, som besvarede Forespørgslen, begyndte med at sige, at Muligheden for at faa billigere Kul beroede paa Loven om et Fragtnævn, og at der efter den ikke kunde være Tale om andet end en noget billigere Fragt for Kullenes Hjemsejling. Efter Loven skulde Rederne endvidere indbetale godt 11 Millioner Kroner, som skulde bruges til Dyrtidshjælp, men man maatte vist være paa det rene med, at man intet fik af

disse Penge til Hjælp til Nedsættelse af Kulprisen. Rederne havde altsaa stillet i Udsigt i Henhold til Loven at hjemsejle Kul til kommunalt Brug til en noget billigere Fragt. Der havde imidlertid været nogen Vanskelighed ved at skaffe Udførselstilladelse og Tonnage, og der var derfor ved Købstadkommunernes Medvirkning blevet nedsat det saakaldte Kulnævn til at skaffe og fordele Kullene. Siden var baade Frederiksberg og Landkommunerne kommet med, hvilket havde vanskeliggjort Sagen noget. Efter flere Møder mellem Ministeriet, Fragtnævnet og Kulkontoret havde man saa faaet en Overenskomst, hvorefter Rederne skulde nedsætte Fragten med $33\frac{1}{3}$ % for Kul til kommunalt Brug, men ogsaa kun til det og ikke f. Eks. til Institutioner, der blev støttet af en Kommune. Aarhus Belysningsvæsen havde sidst faaet 6799 Tons Gaskul og derfor faaet udbetalt en Fragtdifference paa 42498 Kr., men havde endnu tilgode 30403 Kr., altsaa ialt paa Gaskul en Rabat paa 72901 Kr. Der var saaledes Mulighed for, at Udvalget snart kunde komme med Forslag om Nedsættelse af Gasprisen med 1 a 2 Øre. Endvidere havde Belysningsvæsenet faaet 4186 Tons Dampkul og Husholdningskul og herpaa faaet udbetalt en Fragtdifference paa 35142 Kr. og havde endnu tilgode 12369 Kr., altsaa ialt en Rabat af 47511 Kr. Tilsammen fik man altsaa en Fragtgodtgørelse paa ca. 120000 Kr. I Tiden mellem 12. Maj og til Overenskomsten gik i Orden havde Belysningsvæsenet endelig fragtet 6 Dampere med 7216 Tons Kul, og man havde nu indgivet Andragende om ligeledes at faa $33\frac{1}{3}$ % Rabat paa Fragten heraf, hvilket yderlig vilde give 90473 Kr., hvis Andragendet blev bevilget. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om Kul til ubemidlede var Re-

derne gaaet ind paa at hjemsejle 30000 Tons pr. Maaned i 3 a 4 Maaneder, altsaa 120000 Tons, og med en Fragtrabat paa $66\frac{2}{3}$ %. Disse Kul skulde fordeles efter Indbyggertal, og Aarhus vilde derefter i Slutningen af Oktober faa 3000 Tons Kul og 2000 Tons engelske Kokes, altsaa henholdsvis 39000 hl Kul og 40000 hl. Kokes. Man vilde altsaa kunne forsyne ca. 4000 Familier med hver 10 hl Kul og 10 hl Kokes til nedsat Pris. Regnede man hver Familie til 5 Medlemmer, vilde der saaledes kunne skaffes billigt Brændsel til 20000 Personer foruden fattig- og alderdomsunderstøttede, som ikke var medregnede. Kullene vilde komme til at staa i en Pris af 3 Kr. 24 Øre pr. hl og Kokesene i 2 Kr. 70 Øre pr. hl, medens Priserne nu var henholdsvis 5 Kr. og 3 Kr. 85 Øre. Angaaende Fordelingen havde Belysningsudvalget endnu intet Forslag at stille. Nogen Vanskelighed vilde Fordelingen vel nok frembyde, men man kunde formentlig faa en Rettesnor at gaa efter ved at lade Skattekontoret opgive, hvor mange der havde en Skatteindtægt af under 2000 Kr. eller 2500 Kr., og blandt det opgivne Antal kunde man saa nok fordele Kullene og Kokesene med henholdsvis 10 hl Kul og 10 hl Kokes til hver. Det maatte imidlertid bemærkes, at der maatte betales kontant, og at Tilkørslen ikke var medregnet i Detailprisen. Om man skulde lade Belysningsvæsenet eller andre foretage Fordelingen kunde nærmere overvejes.

Simonsen vilde sige Hr. Møller Tak for det udførlige Svar paa Forespørgslen. Spørgsmaalet havde stor Vigtighed for mange i Befolkningen, saa det var glædeligt at høre, at der var Mulighed for at yde nogen Hjælp. Taleren vilde gerne bede Byraadet gøre Hjælpen saa virksom

som mulig og udstrække den til saa mange som mulig. De 5000 Tons Kul og Kokes vilde næppe slaa til til henimod 4000 Familier, da en Familie næppe kunde klare sig Vinteren igennem med 10 hl af hver Slags, men selv om man regnede med dette Kvantum, vilde endda næppe alle komme med, som trængte til Hjælp. Taleren vilde derfor henstille, at man under en eller anden Form gik noget videre. En Familie med Børn kunde næppe klare sig Vinteren igennem med under 30 hl, og det vilde saaledes kun blive 2500 Familier, der kunde forsynes med det billige Brændsel, men man havde næsten 6000 Skatteydere, der havde under 500 Kr. i Skatteindtægt. Selv om alle disse ikke var Familieforsørgere, saa var det dog givet, at langt fra alle ubemidlede kunde faa Del i de 5000 hl Kul og Kokes. Man havde jo bragt Dyrtidsloven i Anvendelse med de 8½ Kr. pr. Indbygger, man kunde bruge uden Ministeriets Samtykke, men der kunde yderlig efter Loven bruges 1½ Kr. pr. Indbygger med Ministeriet Samtykke. Disse 1½ Kr. pr. Indbygger, som vilde blive ca. 90000 Kr., kunde der maaske være Anledning til at andrage Ministeriet om Tilladelse til at anvende og eventuelt bruge dem, hvis man skønnede, at Brændselsmængden ikke vilde strække til. Endvidere kunde man maaske nedsætte Prisen paa Gasværskokesene noget. Det var glædeligt, at Gasprisen snart kunde blive sat ned, forhaabentlig blev Nedsættelsen saa stor som mulig. Den af Hr. Møller nævnte Skattegrænse kunde næppe kaldes for høj, snarere det modsatte. Hvis Belysningsvæsenet skulde administrere Ordningen, vilde Taleren henstille til det at overveje de af Taleren fremsatte Tanker, men skulde andre tage sig af Sagen, vilde Taleren bede om, at det hurtigst muligt blev bestemt, hvem det

skulde være. Heldigst vilde det vist være, om man tog Hjælpekassens Bestyrelse eller dens Forretningsudvalg med til at ordne hele Spørgsmaalet.

M i k a e l J o h a n s e n oplyste, at Købstadforeningens Bestyrelse og Kuludvalg var sammenkaldt til næste Tirsdag angaaende Brændselsspørgsmaalet. Det vilde næppe være klogt at foretage noget før efter dette Møde.

S a m u e l s e n omtalte et af Kulkontoret udsendt Cirkulære, hvori det henstilles til Kommunerne at gøre deres Kulindkøb hos de private Importører. Efter Talerens Mening vilde det være en underlig Fremgangsmaade, naar Kommunerne jo forventede at blive forsynet gennem Kulkontoret. Anledningen til det af Hr. Mikael Johansen omtalte Møde i Købstadforeningen var netop dette Cirkulære, som kunde betyde en Fare for, at Kommunerne ikke fik den Fragtteltelse, de kunde tilkomme.

N. J o h. L a u r s e n anbefalede varmt, at Gasprisen snarest muligt blev nedsat saa meget som muligt. Det vilde vist være for meget at forlange af Smaafolk, at de skulde kunne aftage og betale 20 hl Kul paa en Gang, saa man burde utvivlsomt indrømme Ret til at aftage Partiet paa et Par Gange. Kunde man tillige uddele et mindre Parti gennem Velgørenheden, vilde det sikkert være vel anbragt.

M o u s t e n gjorde opmærksom paa, at man i de fleste Byer havde sat Skatteindtægtsgrænsen ret højt op, baade til 2500 Kr. og 3000 Kr., ja i Aalborg endog op til 38000 Kr. Taleren henstillede at bede det saakaldte kombinerede Udvalg, som administrerede Dyrtidsloven, ogsaa forestaa Brændselsordningen. De aller fattigste burde have Kul gennem Hjælpekassen.

Møller var overbevist om, at der mellem de Skatteydere, der havde under 500 Kr. i Skatteindtægt, var en Mængde unge Mennesker. I hvert Fald vilde det være sørgeligt, om Byen talte mere end 20000 Personer foruden de fattig- og alderdoms-understøttede, som trængte til en Understøttelse som den nu paatænkte. Taleren troede ikke, at mere end 4000 Familier trængte til billigt Brændsel. Naturligvis vilde det være rart, om man kunde uddele Brændsel i mindre Partier, men der var næppe tilstrækkelig Oplagsplads paa Belysningsvæsenet til, at den Fremgangsmaade kunde anvendes. Med Hensyn til Cirkulæret bemærkede Taleren, at de tilbudte Kul var store Dampkul, men at det var Husholdningskul, man behøvede, og at man nødvendigvis maatte købe disse hos Importørerne. Forslaget om at lade det kombinerede Udvalg administrere Brændselsordningen vilde sikkert blive modtaget med Glæde af Belysningsudvalget. Da man ikke godt kunde have 2 Priser for Gasværkskokes, kunde det næppe lade sig gøre at holde en lavere Pris for ubemidlede. De 5000 Tons vilde sikkert slaa til for det meste af Vinteren, og det vilde heller ikke være klogt at købe mere nu, da Priserne var faldende.

Christensen mente, at man snart maatte nedsætte Prisen for Gasværkskokes. Der var iøvrigt intet, der forbød at sælge de Kul og Kokes, man fik Fragtnedsættelse paa, med Tab. Det vilde være naturligt at lade det kombinerede Dyrtidsudvalg faa med denne Sag at gøre, men det var ønskeligt, om det vilde arbejde noget mere ihærdigt med Brændselsspørgsmaalet, end det havde gjort med Tanken om Oprettelse af et Folkekøkken. Hvis der kunde skaffes Plads paa Belysningsvæsenet, vilde det være særdeles heldigt

at fordele Kullene og Kokesene i mindre Partier, da det kun var grumme faa, som kunde betale 10 hl af hver Slags paa en Gang. Man maatte ned til at udlevere et Par hl ad Gangen.

S a m u e l s e n saa intet til Hinder for at bruge Dampkul til Husholdningsbrug. Kunde man ikke faa Kullene direkte, gik der noget tabt, da Importørerne jo sikkert vilde have Opgæld. Belysningsudvalget burde administrere Foranstaltningen, selv om Dyrtidsudvalget skulde tages med paa Raad. Prisen paa Gasværskokes var ret høj i Sammenligning med Prisen i andre Byer.

M ø l l e r ansaa det for umuligt for et nyoprettet Kontor at købe lige saa billigt, som Importørerne, selv om disse tog noget i Opgæld. Fragttlettelsen fik man jo i ethvert Tilfælde. Selv Københavns Kommune købte hos Importørerne.

C h r i s t e n s e n troede, at Samuelsen noget misforstod Sagen, idet det ingen Forskel gjorde, enten man købte hos Kulgrossererne eller Kulkontoret. Naar man selv fra tidligere Tid importerede Kul, var Sagen en anden.

De faldne Udtalelser toges til Efterretning.

18. (J. Nr. 3—1916). Indstilling om **Efterbevilling af Overskridelser** i Begravelsesvæsenets Regnskab for 1915—16. — 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

19. (J. Nr. 3—1916). Indstillinger om **Efterbevilling af Overskridelser** i Brandvæsenets og Slagtehusets Regnskaber for 1915—16.

Overgik til 2. Behandling.

20. (J. Nr. 3¹⁵—1916). Indstilling angaaende **Overskridelser i Havnens Regnskab** for 1915—16.

Indstilledes til Ministeriets Approbation.

21. (J. Nr. 22⁶—1916). **Købekontrakt** med A/S Aar-

hus Dampvadskeri angaaende en Byggegrund ved Læssøesgade.

Godkendtes.

22. (J. Nr. 1¹⁶—1916). Andragende om **Approbation paa Udstykningsplan** for Matr. Nr. 272 af Bygrundene.

Anbefaledes.

23. (J. Nr. 2¹²⁴—1916). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21 og fra Bygningsvedtægtens §§ 19 og 25** for Grønnegade 87.

Anbefaledes.

24. (J. Nr. 2¹²²—1916). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens §§ 21, 6 og 8** for Hans Brogesgade 11.

Anbefaledes.

25. (J. Nr. 2¹³¹—1916). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 6 og fra Bygningsvedtægtens § 21** for Knudrisgade 3—5.

Anbefaledes.

26. (J. Nr. 2¹²⁶—1916). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21** for Rosensgade 20.

Anbefaledes.

27. Andragende om **Dispensation fra W. C. Regulative** for:

- a. (J. Nr. 2¹²⁷—1916). Mejlgade 39.
- b. (J. Nr. 2¹²⁹—1916). Søndergade 49.
- c. (J. Nr. 2¹²⁸—1916). Skovvangsvej 220.
- d. (J. Nr. 2¹²⁵—1916). Christiansgade 28.

Bevilgedes.

28. Andragende fra Ejerne af følgende Ejendomme om **Tilladelse til at udsætte Installation af W. C.:**

- 1) Frederiksgade 80. 2) Fredensgade 41. 3) Istedgade 21—23. 4) Mejlgade 72. 5) Skolegade 7. 6) Rosenkrantzgade 16. 7) Rosenkrantzgade 14.

8) Grønnegade 58. 9) Vestergade 37. 10) Fiskergade 38—40. 11) Mejlgade 18. 12) Norsgade 27.

Fra Brolægningsudvalget forelægges Indstilling om at bevilge Udsættelse til 1. Januar 1918, dog at Ejerne af Nr. 1, 2, 3 og 11 forpligter sig til straks at betale Arealafgiften efter Byraadets seneste Bestemmelse.

Indstillingen vedtoges.
